

Slimme senioren

13 maart 2019

Gemma Geertshuis, Marieke Schuurman, Noks Nauta
Werkgroep Hoogbegaafde Senioren IHBV

1

Gemma Geertshuis

- 1952
- Coachpraktijk De Blauwe Diamant
- 55 plussers, HSP en HB
- Herkenning HSP in 1999
- Herkenning HB in 2012
- HB-Café Utrecht
- IHBV-Werkgroep HB senioren sinds 2018

2

Marieke Schuurman

- 1951
- Bestuur Pharos, coördinatie regiogroepen, themagroepen, Pharos-telefoon, 1987 - 1991
- Orthopedagoog eigen praktijk MIB Utrecht, (hoog)begaafde kinderen, jong volwassenen autistisch spectrum sinds 1991
- Seniorencoach eigen praktijk www.Leef-Tijd.com sinds 2016
- Voorzitter Landelijk Netwerk Seniorencoaches sinds 2017
- IHBV-Werkgroep hoogbegaafde senioren sinds 2018

3

Noks Nauta

- 1947
- Arts, niet praktiserend en psycholoog
- Eigen HB herkend op 52^e na arbeidsconflict
- Kennis over HB volwassenen: publicaties, presentaties sinds 2002
- IHBV sinds 2010
- HB senioren thema sinds 2012
- IHBV-Werkgroep hoogbegaafde senioren sinds 2018

4

“Je ziet het pas als je het doorhebt....”

Johan Cruijff (1947-2016)

5

Annemarie Roeper (1918 – 2012)
The Roeper School

Carmen dell'Orefice (1931)
Model sinds 15^e

Marian Diamond (1926)
Neurowetenschapper

Nelson Mandela (1918 – 2013)

Fauja Singh (1911)
Vanaf 89^e marathonloper, ook op zijn 100^e

6

En vele anderen...

- Die hun talenten niet laten zien
- Die hun behoeften niet uiten
- Die eenzaam en geïsoleerd raken
- Die wachten op het eind

• Of toch gelukkig en levendig? Hoe?

7

Herkennen van hoogbegaafde senioren?

- Prestaties?
 - Academisch
 - Creatief
 - Politiek
- Uiterlijk?
- Ogen?
- Gedrag?
- Anders?

8

Waarom aandacht voor deze doelgroep?

Negatieve redenen

- Eenzaamheid
- Psychische problemen
- Kritische en moeilijke mensen
- Conflicten met zorgverleners
- Dementie bij HB: hoe ziet dat eruit?

Positieve redenen

- Zichzelf begrijpen
- Minder eenzaam
- Meer passende activiteiten
- Talenten voor de maatschappij

9

Vragen aan deelnemers
(handopsteken)

Komt u hier:

- Met vragen over/ voor uzelf?
- Omdat u hoogbegaafde ouder(s) hebt?
- Omdat u hoogbegaafde (klein)kinderen hebt?
- Omdat u in de zorg, welzijn, preventie voor ouderen werkt?
- Anders?

10

Met welke vragen bent u hier gekomen?

Korte inventarisatie voor betere afstemming

11

Wat is hoogbegaafdheid nu eigenlijk?

In 2000 gaan zoeken:

- Hoogbegaafd = hoogbegaafde kinderen
 - Ouders
 - Onderwijs
- Waar zijn de hoogbegaafde volwassenen/ senioren?
- Hoogbegaafd = hoog IQ?

12

Concept 'hoogbegaafdheid'

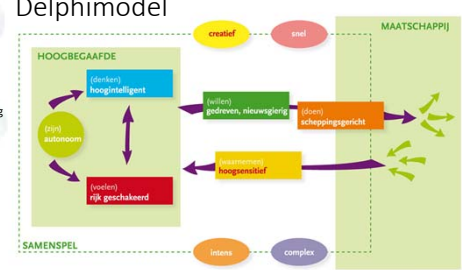

- Geen consensus over wat HB is
- Wetenschappelijk lastig
- Intelligentie ook lastig concept
- Wat wij intelligentie *noemen* is op zich niet meetbaar
- IQ-test als score (min of meer) wel geaccepteerd in wetenschap
- Hoe ziet hoogbegaafdheid bij volwassenen/ senioren eruit?

13

Delphimodel

"Een hoogbegaafde is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan. Autonoom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens, intens levend. Hij of zij schept plezier in creëren."

Uit: M.B.C.M. Koolman - van Thiel (ed), *Hoogbegaafd*. Dit zie je zelf Over zelfheid en image van hoogbegaafden. OYA Productions, 2008

14

Uiten kenmerken HB heeft te maken met:

- Persoonlijkheid
- Jeugd, gezin en school
- Ervaringen
- Context
- Belangrijke anderen
- Perspectief
- Positief/negatief
-

15

Wat weten we over HB/ slimme senioren?

- Verkennde interviews
- Journalistieke verhalen
- Enkele onderzoeken

16

Verkennd onderzoek HB senioren

6 interviews

- Hoe verliepen je/ uw leven en werk?
- Wat betekent hoogbegaafdheid voor jou/ u?
- Hoe ontdekte je/ u eigen HB?
- Wat zijn je/ uw activiteiten nu?
- Wat raad(t) je/ u anderen zoals jij/ u aan?

17

Resultaten eerste verkennd onderzoek

Betekenis van HB (Noks Nauta, 2013, ongepubliceerd)

- HB vaak geen echte plek in leven gegeven
- Vaak op zoek naar passende activiteiten
- Goed contact met HB (klein)kinderen
- Blij te weten van HB

- Eenzaam
- Zoekend

18

Geschreven portretten HB senioren

(*Jacqueline Lucas, 2015*)

Jeanne Visser (1920 -2018)

- Vindt zichzelf dom
- Maakt van stof wat ze ziet
- "Zie de ander"

Jaap Marks (1939)

- HB ontdekt in militaire dienst
- Brede belangstelling
- Autonomie

Drie meer op site

19

Sociale en emotionele behoeften van hoogbegaafde ouderen?

(*Bouwman en Geertsma, 2015*)

Interviews: thema's?

- Maatschappelijke participatie
- Zelfontwikkeling, sterke behoefte kennis vergaren
- Sociale contacten

Vragenlijst 100 Mensaleden 60 jaar e.o.

- 86% wil zich ontwikkelen
- Meerderheid matig eenzaam

20

Kennis van professionals werkend in ouderenzorg

(*Aryee, 2015*)

- 5 interviews met professionals
- Uitkomsten divers
- Er is wat belangstelling, kennis niet groot
- Soms herkennen ze het bij cliënt
- Geen behoefte aan specifieke kennis of vaardigheden
- Willen wél praktische adviezen (verwijsadressen)

21

Levensfasen hoogbegaafde volwassenen

Ellen D. Fiedler, gebaseerd op Erik Erikson
(*Fiedler & Webb, 2011*)

- Young Adulthood
 - Seekers ca 18-25
 - Voyagers ca 25-35
- Middle Adulthood
 - Explorers ca 35-50
 - Navigators ca 50-65
- Late Adulthood
 - Actualizers ca 65-80
 - Cruisers ca 80 en ouder

22

Dementie bij hoogbegaafden

- Hoge intelligentie maskeert eerste symptomen
 - Slimme senior kan 'manipuleren'
 - Angst controleverlies
 - Naaste herkent vaak wel
 - Goede tester kan hoogbegaafdheid zien bij dementie
- Waarom is diagnose belangrijk?
 - Vroege diagnose belangrijk, ook voor slimme senioren
 - Contact maken anders dan gemiddeld
 - Andere behoeften
 - Risico's op zakelijk gebied (wils(on)bekwaamheid lastig in te schatten)

23

Wat willen slimme senioren?

'Het leven bestaat uit niet doen wat we willen en doen wat we niet willen.' *Goethe*

'Mensen moeten doen wat ze willen. Waar leven ze anders voor?'

24

Wat willen slimme senioren?

Willen	- Kunnen
Herkenning	- Ontkenning
Verstand	- Voelen
Kennis	- Spiritualiteit
Alleen	- Samen
Bewust	- Onbewust
Doen	- Zijn
Persoonlijk	- Maatschappij
Ontwikkelen	- Genieten
Loslaten	- Groeien

25

Waar is behoefte aan?

- Er toe doen en gehoord willen worden
- Contact met gelijkgestemden
- Lesgeven, jongeren begeleiden
- Verhalen vertellen
- Zingeving
- In inspraakorganen: stem van de ouderen laten meetellen
- Veel te bieden
- ...
- ...

26

Dilemma's

1. Definieer, accepteer en ontwikkel je talent *of* ontken je talent door aan andermans wensen te voldoen.
2. Honoreer je behoefte aan onafhankelijkheid en vindt gelijkgestemden *of* tolereer isolatie, misverstanden en eenzaamheid.
3. Neem enige risico's *of* blijf veilig aan de zijkant staan.
4. Luister naar je innerlijke gids en intentie van je ziel *of* weiger te luisteren en begraaft je creatieve geest in een één dimensionale realiteit.
5. Waardeer de verschillende eigenschappen en vaardigheden van anderen *of* blijf onvolwassen intolerant naar anderen, zeer ongeduldig en voortdurend teleurgesteld.
6. Zet frustraties en afwijzing om in creatieve energie *of* houdt vast aan verontwaardiging en geef je dromen op.
7. Stel een gebalanceerd plan op met strategieën voor je eigen levensonderhoud *of* wacht af wat externe bronnen je voorschrijven.

27

Noodzaak (meer) aandacht voor slimme senioren?

Kenmerken:

- Ervaren hogere mate van intensiteit, sensitiviteit
- Denken dieper na over dingen, vragen zich steeds van alles en nog wat af
- Asynchrone ontwikkeling
- Idealisme heeft effect op elk aspect van hun leven.

Gevolgen:

- Complicaties en uitdagingen op elk moment van het leven
- Reageren anders en zijn anders dan andere senioren

28

"Ouderdom is een uitstekend excuus voor uitspattingen. Mijn doel is om iedere week minstens één maal iets gewaagds te zeggen of te doen."

Maggie Kuhn (1905 – 1995)

29

30

Wat biedt het IHBV?

- Leaflets
- Artikelen en recensies
- Boeken (webshop)
- Lijst met hulpverleners
- HB cafés (14 locaties)
- (Onderzoeks)projecten
- (Internationaal) netwerk
- HIQ database: <http://www.hiqdatabase.info/>
- Samenwerking met HB-Forum: <https://www.hb-forum.nl/>

31

Wat wil de Werkgroep HB-senioren doen?

- Kennis verzamelen en verspreiden over HB senioren
- Verzamelen en verspreiden van best practices m.b.t. HB senioren
- Uitvoeren en stimuleren van informatie- en discussiebijeenkomsten, ook door anderen op andere plaatsen
- Nadenken over plan voor HB-senioren Café's
- ...
- ...
- ...

32

Op naar een gezonde en gelukkige levensloop van hoogbegaafde/ slimme senioren!

Mail ons op: HBsenioren@ihbv.nl

33